

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08.06.2016 r.

Sąd Okręgowy / Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Świdnicy

Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący-Sędzia : SSO Joanna Sawicz

Protokolant :st. sekretarz sądowy Gabriela Zaborowska

przy udziale - - -

po rozpoznaniu w dniu 08.06.2016 r. w Świdnicy

sprawy **K. B.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

o wyłączenie z dobrowolnego ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania **K. B.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W.

z dnia 18.12.2015 r. Nr (...)

I. oddala odwołanie;

II. nie obciąża powódki kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej.

Sygn. akt VII U 224/16

UZASADNIENIE

K. B. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. z dnia 18.12.2015r. stwierdzającej, że w/w podlega dobrowolnie ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu od 01.08.2014r. do 31.08.2015r. Ubezpieczona wniosła o zmianę decyzji przez ustalenie, że nie podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu od dnia 01.08.2014r. do 31.08.2015r. oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni kwoty 6.171,00 zł wraz z odsetkami. W uzasadnieniu odwołania wnioskodawczyni wskazała, że została przez stronę pozwaną błędnie poinformowana, że uzyskiwana przez nią emerytura może być podwyższona, jeżeli wykaże 30-sto miesięczny okres pracy po uzyskaniu prawa do emerytury albo opłaci dobrowolne ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Ponieważ do okresu 30 miesięcy pracy brakowało ubezpieczonej 12 miesięcy została poinformowana przez pracownika ZUS, że wystarczy za ten okres opłacić dobrowolnie ubezpieczenie emerytalne i rentowe. W związku z powyższym ubezpieczona złożyła wskazaną jej deklarację oraz zgłoszenie do dobrowolnych ubezpieczeń oraz systematycznie

opłacała na to ubezpieczeni składki od sierpnia 2014 do sierpnia 2015 na łączną kwotę 6.171,00 zł. Natomiast gdy wystąpiła o przeliczenie jej emerytury uzyskała odpowiedź, że jej emerytura nie może ulec podwyższeniu.

Strona pozwana - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. wniosła o oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Strona pozwana wskazała, że wnioskodawczynie zgłosiła się do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowego od 01.08.2014r., za okres od

08/2014 do 08/2015 złożyła dokumenty rozliczeniowe oraz dokonała wpłaty należnych składek. Celem powyższego działania wnioskodawczynie była chęć podwyższenia świadczenia emerytalnego, które pobiera od 20.02.2003r. W dniu 17.11.2015 r. wnioskodawczynie złożyła korekty dokumentów rozliczeniowych za okres od 08/2014 do 08/2015 oraz wyrejestrowanie z dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowego od 01.08.2014 r., bowiem jak się okazało świadczenie emerytalne nie będzie przeliczone. Zdaniem organu rentowego płatnik powinien na bieżąco składać dokumenty do ZUS, a od osoby wyrażającej chęć podlegania dobrowolnym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu oczekuje się konsekwencji w obowiązkach związanych ze zgłoszeniem, rozliczaniem i opłacaniem składek.

Sąd ustalił, co następuje:

K. B. ur. (...), repatriantka z Kazachstanu, z zawodu księgowa od dnia 20.02.2003r. pobiera emeryturę, przyznaną na podstawie decyzji organu rentowego z dnia 14.01.2003r.

Po przyznaniu emerytury, wnioskodawczynie podlegała ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania umowy zlecenia od dnia 21.07.2008r. do dnia 31.12.2009r.

Odwołująca na bieżąco śledzi regulacje zwiane z możliwością przeliczenia świadczenia ze środków masowego przekazu.

Po uzyskaniu informacji, iż w przypadku podlegania co najmniej 30 -tu miesiącom ubezpieczenia społecznego świadczenie emerytalne może podlegać przeliczeniu, w lipcu 2014 roku udała się do punktu obsługi interesanta ZUS Inspektorat w D., o jej potwierdzenie. Pracownik strony pozwanej - J. O. poinformowała ubezpieczoną, że w przypadku udokumentowania co najmniej 30-to miesięcznego okresu ubezpieczenia (obowiązkowego lub dobrowolnego emerytalnego , rentowego) może ona złożyć wniosek o przeliczenie emerytury i świadczenie zostanie przeliczone.

W dniu 25.07.2014r. wnioskodawczynie złożyła u strony pozwanej - ZUS Inspektorat w D. zgłoszenie do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowego od dnia 1.08.2014r. – druk ZUS ZUA oraz dokumenty z rozliczeniem składek na własne dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe za 08/2014 dnia 03.09.2014r. i za 01/2015r. dnia 03.02.2015r. deklarując podstawy tych składek w wysokości minimalnego wynagrodzenia. Natomiast za okres od 09/2014r. do 12/2014r. i od 02/2015r. nie składała deklaracji rozliczeniowych korzystając z zapisów art. 47 ust 2e ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Za okres od sierpnia 2014r. do sierpnia 2015r. K. B. dokonała wpłat należnych składek na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe w obowiązującym terminie i w należyj wysokości.

Od września 2015 roku ubezpieczona zaprzestała opłacania składek na dobrowolne ubezpieczenie społeczne.

Wnioskiem z dnia 14.09.2015r. ubezpieczona zwróciła się o przeliczenie emerytury w związku z wykazaniem po otrzymaniu emerytury 18-to miesięcznego okresu obowiązkowego ubezpieczenia z tytułu umowy zlecenia oraz 12-tu miesięcy opłacania składek na dobrowolne ubezpieczenie emerytalne i rentowe.

Decyzją z dnia 4.11.2015r. strona pozwana przeliczyła na nowo wysokość emerytury od dnia 1.09.2015r., tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku, doliczając nowe okresy składkowe i ustalając nowa kwotę bazowa w tzw. części socjalnej (poprzednia 1775,89, obecnie uwzględniona -3308,33), mając na uwadze wykazany okres ubezpieczenia po nabyciu prawa do w/w świadczenia, przy czym nadal przyjętą dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia - po waloryzacji 1119,49zł

Wysokość emerytury została obliczona w następujący sposób:

$$24\% \times 3308,33 = 794,00zł$$

$$(579 \times 1,3\%) / 12 \times 1119,49 = 702,26zł$$

$$\text{łącznie} = 1496,26zł$$

Świadczenie ograniczono do 100% podstawy wymiaru, tj. do 1119,49zł

(zgodnie z przepisem art. 86 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, kwota emerytury wraz ze zwiększeniami, o których mowa w art. 56 ust. 3 i 4 lub w art. 73 ust. 3 i 4, nie może przekraczać 100% podstawy wymiaru emerytury)

Do emerytury przysługują:

- dodatek kombatancki w kwocie: od 01.09.2015r. – 208,17zł

- ryczałt energetyczny w kwocie: od 01.09.2015r. – 165,88 zł

- dodatek kompensacyjny w kwocie: od 01.09.2015r. – 31,23zł

Wysokość świadczenia do wypłaty miesięcznie wynosi 1.356,02zł

Od tej decyzji powódka nie złożyła odwołania.

(dowód: akta ZUS, zeznania powódki i świadków)

Po otrzymaniu decyzji o ponownym ustalaniu wysokości emerytury, z uwagi na fakt, że wysokość ta nie uległa zmianie, wnioskodawczyni pismem z dnia 17.11.2015r. wystąpiła o zwrot składek płaconych na dobrowolne ubezpieczenie emerytalne i rentowe, oświadczając w nim, że pouczono ją o możliwości przeliczenia emerytury, jeżeli wykaże 30-miesięczny okres ubezpieczenia. Nadto złożyła druk ZUS ZWUA – wyrejestrowanie z dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowego od dnia 01.08.2014r. oraz korekty dokumentów rozliczeniowych ZUS DRA za okres od 08/2014r. do 08/2015r. deklarując podstawy wymiaru składek na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe w wysokości 0,00zł. W wypełnieniu w/w dokumentów pomocy udzielili jej pracownicy organu rentowego.

Pismem z dnia 24.11.2015r. strona pozwana poinformowała wnioskodawczynię o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie jej zgłoszenia do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowego oraz prawidłowości rozliczania i opłacania składek z tego tytułu oraz wezwał do złożenia poprawnych dokumentów z rozliczeniem składek na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe za okres od sierpnia 2014r. do sierpnia 2015r. W odpowiedzi na zawiadomienie wnioskodawczyni jedynie ustnie złożyła wyjaśnienia, że zarówno zgłoszenie do dobrowolnych ubezpieczeń jak i korekty dokumentów rozliczeniowych zostały złożone ze względu na błędne informacje przekazane jej przez pracownika ZUS.

Strona pozwana uznała, że wyjaśnienia wnioskodawczyni w tym zakresie nie zasługują na uwzględnienie i zaskarżoną decyzją z dnia 4.11.2015r. stwierdziła, że wnioskodawczyni podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu, w związku z czym opłacone przez nią składki nie podlegają zwrotowi.

(dowód: akta ZUS, zeznania powódki i świadków)

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Prawo ubezpieczeń społecznych, różni się od typowych funkcjonujących w ramach prawa prywatnego stosunków. Przede wszystkim, Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną, zajmującą się gromadzeniem składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne obywateli oraz dystrybucją świadczeń (np. emerytur, rent, zasiłków chorobowych) w wysokości i na zasadach ustalonych w przepisach powszechnie obowiązujących. Taki cel i charakter tej instytucji wnosi w łączące ją z ubezpieczonymi stosunki prawne element pewnego władztwa, mający swe źródło w obowiązującym w Polsce systemie ubezpieczeń społecznych.

Przepisy regulujące zakres podlegania ubezpieczeniom społecznym zostały zawarte w ustawie z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U . z 2015 r., poz. 121 j.t . ze zm.). Ustawa ta ma w zasadzie charakter zamknięty, jedynie w wyjątkowych przypadkach odwołuje się do innych przepisów np. do ustawy z dnia 29.08.1997r. - Ordynacja podatkowa (art. 31), przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub egzekucji sądowej (art. 24 ust. 2). Natomiast w sprawach nieuregulowanych ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego , chyba że ustawa stanowi inaczej - art. 123 . Przepisy prawa cywilnego mają zastosowanie w stosunkach ubezpieczeniowych tylko w zasadzie odnośnie odsetek (art. 24 ust.1dpkt 2, art. 84 ust.8c)

W niniejszej sprawie spór zaistniał w kwestii możliwości wyłączenia wnioskodawczyni z datą wsteczną z podlegania dobrowolnym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym wobec nieziszczenia się oczekiwań ubezpieczonej odnośnie celu w jakim zgłosiła się do tego ubezpieczenia, tj. uzyskania wyższego świadczenia emerytalnego. Jednocześnie powódka wykazywała, że została wprowadzona w błąd przez pracownika organu rentowego z uwagi na pouczenie jej o możliwości przeliczenia świadczenia w przypadku podlegania ubezpieczeniom społecznym po nabyciu prawa do emerytury („może być podwyższona”).

Otóż kwestie dotyczące przystąpienia do dobrowolnego ubezpieczenia społecznego i wyłączenia z tego ubezpieczenia regulują art. 7 i art. 14 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U . z 2015r., poz. 121 j.t . ze zm.).

W myśl art. 7 prawo do dobrowolnego objęcia ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi przysługuje osobom, które nie spełniają warunków do objęcia tymi ubezpieczeniami obowiązkowo. Natomiast zgodnie z art. 14 ust.1 i ust. 2 o bjęcie dobrowolnie ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi i chorobowym następuje od dnia wskazanego we wniosku o objęcie tymi ubezpieczeniami, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony , zaś ustaje od dnia wskazanego we wniosku o wyłączenie z tych ubezpieczeń, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został złożony , od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki należnej na to ubezpieczenie , od dnia ustania tytułu podlegania tym ubezpieczeniom.

Reasumując powyższe przepisy nie przewidują możliwości wstecznego objęcia dobrowolnym ubezpieczeniem społecznym i wstecznego wyłączenia z tego ubezpieczenia; datą najwcześniejszą, od której termin ten biegnie jest data złożenia wniosku w tej materii. Natomiast ubezpieczenie dobrowolne może ustać z mocy prawa, jeżeli ubezpieczony nie opłaca składek na to ubezpieczenie (od daty zaprzestania opłacania) i jeżeli ustanie tytułu ubezpieczenia (odnosi się to do sytuacji, gdy ubezpieczenie dobrowolne jest powiązane skutkowo z ubezpieczeniem obowiązkowym)

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy należy podnieść, że skoro wnioskodawczyni od dnia 1.09.2015r. zaprzestała opłacania należnych składek na w/w ubezpieczenie, to z tą datą z mocy prawa dobrowolne ubezpieczenie społeczne ustało. Brak było podstaw w myśl powyższej regulacji do przyjęcia innej daty, a tym samym zwrotu już opłaconych składek. Także wniosek o wyłączenie z dobrowolnego ubezpieczenia i zwrot zapłaconych składek z tego tytułu złożony w piśmie z dnia 17.11.2015r. nie mógł stanowić podstawy do wstecznego wyłączenia wnioskodawczyni z tego ubezpieczenia, zważywszy na treść art. 14 ust.2 pkt 1 w/w ustawy systemowej.

Natomiast odnosząc się do kwestii zgłoszenia się powódki do dobrowolnego ubezpieczenia społecznego pod wpływem błędu, o którym mowa w art. 84 §1 i 2 k.c., to należy wskazać na dwie istotne okoliczności.

Otóż po pierwsze przepisy ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015r., poz. 121 j.t . ze zm.) nie zawierają żadnej delegacji odnośnie możliwości zastosowania przepisów prawa cywilnego w zakresie wad oświadczenia woli; w szczególności odnosi się to do przepisów art. 7 i art. 14. W aktualnym orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, że objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem wymaga złożenia w tym zakresie przez zainteresowanego stosownego wniosku w tym przedmiocie, zaś Sąd Najwyższy w wyroku z 29 .03.2012r.,sygn. I UK 339/11 stwierdził, że wniosku o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem nie można złożyć w sposób dorozumiany. W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że nie można przyjmując dorozumianego oświadczenia zainteresowanego o objęcie go dobrowolnym ubezpieczeniem, gdyż do stosunków ubezpieczenia społecznego – jako stosunków regulowanych prawem publicznym – nie ma zastosowania art. 60 k.c. Przystąpienie do ubezpieczenia społecznego nie jest bowiem czynnością prawną prawa cywilnego, do której można stosować wymieniony przepis oraz inne przepisy Kodeksu cywilnego . Takie stanowisko jest aktualnie powszechnie akceptowane.

A zatem brak jest podstaw do zastosowania przepisów odnośnie wad oświadczenia woli w zakresie składanego wniosku o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem społecznym .

W świetle powyższych rozważań prawnych, odnosząc się do ustalonego stanu faktycznego, należy jednoznacznie stwierdzić, że ubezpieczona miała pełną świadomość i wiedzę w zakresie składanego wniosku o przystąpieniu do dobrowolnego ubezpieczenia społecznego, czego nie kwestionuje. Wnioskodawczyni chcąc bowiem przystąpić do dobrowolnego ubezpieczenia emerytalno-rentowego złożyła w ZUS odpowiednio wypełniony druk - wniosek ZUS ZUA, o czym został a pouczona przez pracownika strony pozwanej i czemu przecież nie przeczy.

Drugą jakże istotną okolicznością jest ustalenie, czy w istocie możemy mówić o błędzie z art. 84 k.c. w realiach niniejszej sprawy (gdyby przyjmując, że przepisy Kodeksu cywilnego mogły mieć jednak zastosowanie.)

Zgodnie z art. 84 §1 k.c. w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę , chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub

mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Błąd oznacza mylne wyobrażenie o istniejącym stanie rzeczy lub mylne wyobrażenie o treści złożonego oświadczenia woli. Błąd musi dotyczyć okoliczności objętych treścią czynności prawnej; w wypadku przedmiotowej sprawy zgłoszenia do dobrowolnego ubezpieczenia społecznego. Natomiast dla zastosowania powyższej regulacji nie ma znaczenia błąd odnoszący się do pobudki (motywu) czynności prawnej, a więc odnoszącej się do sfery motywacji składającego oświadczenie woli, która wpłynęła na dokonanie czynności prawnej, i nie uzasadnia uchylecia się od skutków złożonego oświadczenia woli na podstawie art. 84 k.c. (por. wyrok SN z dnia 19.10.2000r., III CKN 963/98, wyrok SN z dnia 15.10.1997r. III CKN 214/97).

W niniejszej sprawie ubezpieczona upatrywała przesłanki zaistnienia błędu w motywacji jak skłoniła ją do zgłoszenia się do dobrowolnych ubezpieczeń społecznych, co w świetle przepisu art. 84 k.c. nie stanowi elementu definicji pojęcia "błądu co do czynności prawnej".

Wnioskodawczyni wykazywała także, że to niejako na skutek błędnych pouczeń pracownika organu rentowego zgłosiła się do dobrowolnych ubezpieczeń społecznych, co według niej stanowiło o błędzie co do czynności prawnej.

W ocenie Sądu nie można w żaden sposób podzielić tego stanowiska. Jak wynika bowiem z bezspornego stanu faktycznego powódka miała pełną wiedzę o możliwości przeliczenia świadczenia z uwagi na 30-to miesięczny okres ubezpieczenia jeszcze przed uzyskaniem informacji w siedzibie ZUS. Nadto nie może budzić żadnych wątpliwości, że pracownik organu rentowego jedynie pouczył wnioskodawczynię o możliwości przeliczenia świadczenia i ustalenia wysokości emerytury na nowo, natomiast w żaden sposób nie wprowadził jej w błąd, że jeżeli dobrowolnie będzie opłacać składki, to będzie wypłacana na jej rzecz wyższa emerytura, co powódka przyznała. Dodatkowo należy podnieść, że w istocie na skutek opłacania składek doszło do przeliczenia emerytury i ustalenia nowej wysokości przy uwzględnieniu faktu podlegania przez 30 miesięcy ubezpieczeniom społecznym, a jedynie na skutek ustawowego ograniczenia wynikającego z art. 86 ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Dz.U. z 2016r., poz. 887j.t.).

Z tych też względów trudno przyjąć, aby pracownik organu rentowego w jakikolwiek sposób udzielił powódce błędnej czy nieprawdziwej informacji pod wpływem, zważywszy choćby na fakt wiedzy posiadanej przez samą ubezpieczoną w zakresie możliwością przeliczenia świadczenia. Nie można również pominąć, że wnioskodawczyni jest osobą zaradną, na bieżąco śledzi informacje dotyczące kwestii wysokości emerytur, co wynika z jej zeznań.

Na marginesie, gdyby przyjąć koncepcję błędu wskazywaną przez ubezpieczoną za zasadną, to w zasadzie każdy ubezpieczony zgłaszający się do dobrowolnych ubezpieczeń społecznych mógłby wnosić o zwrot składek po upływie ubezpieczenia w sytuacji, gdy przyczyna, dla której dokonał zgłoszenia nie ziściła się; np. w przypadku dobrowolnych ubezpieczeń chorobowych w sytuacji braku podstaw do wypłaty zasiłku chorobowego (ubezpieczony nie był niezdolny do pracy) mógłby żądać zwrotu składek, skoro nie otrzymał żadnego świadczenia z tego tytułu.

A zatem, mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c oddalił odwołanie.

Orzeczenie o kosztach procesu oparto o przepis art. 102 k.p.c.